

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

zo 17. júna 2010*

Vo veci C-31/09,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článkov 68 ES a 234 ES, podaný rozhodnutím Fővárosi Bíróság (Maďarsko) z 15. decembra 2008 a doručený Súdnemu dvoru 26. januára 2009, ktorý súvisí s konaním:

Nawras Bolbol

proti

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal,

* Jazyk konania: maďarčina.

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr J. N. Cunha Rodrigues (spravodajca), K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta, sudcovia A. Rosas, P. Kūris, J.-J. Kasel a M. Safjan,

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. októbra 2009,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- N. Bolbol, v zastúpení: G. Győző, ügyvéd,
- maďarská vláda, v zastúpení: R. Somssich, M. Fehér a K. Borvölgyi, splnomocnení zástupcovia,
- belgická vláda, v zastúpení: C. Pochet a T. Materne, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a N. Graf Vitzthum, splnomocnení zástupcovia,

- francúzska vláda, v zastúpení: E. Belliard, G. de Bergues a B. Beaupère-Manokha, splnomocnení zástupcovia,

- vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: I. Rao, splnomocnená zástupkyňa,

- Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: B. Simon a M. Condou-Durande, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 4. marca 2010,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 12 ods. 1 písm. a) smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 304, s. 12; Mim. vyd. 19/007, s. 96, ďalej len „smernica“).

- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi N. Bolbolovou, osobou bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (úrad pre prisťahovalectvo a štátne občianstvo, ďalej len „BAH“), ktorý sa týka toho, že BAH zamietol žiadosť o priznanie postavenia utečenca, ktorú podala N. Bolbol.

Právny rámec

Medzinárodné právo

Dohovor o právnom postavení utečencov

- 3 Dohovor o právnom postavení utečencov, podpísaný v Ženeve 28. júla 1951 [*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)] nadobudol platnosť 22. apríla 1954. Bol doplnený protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov z 31. januára 1967, ktorý nadobudol platnosť 4. októbra 1967 (ďalej len „Ženevský dohovor“).
- 4 Podľa článku 1 A ods. 2 prvého pododseku Ženevského dohovoru sa pojem „utečenec“ vzťahuje na každú osobu, ktorá „sa nachádza mimo svojho štátu a má oprávnené obavy pred prenasledovaním z rasových, náboženských a národnostných dôvodov alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov, nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu svojho štátu; alebo osobu bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu a ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť“.

5 Článok 1 D Ženevského dohovoru stanovuje:

„Tento dohovor sa nevzťahuje na osoby, ktoré v súčasnosti majú ochranu alebo pomoc iných orgánov alebo odborných organizácií Organizácie Spojených národov, než je Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov.

Ak takáto ochrana alebo pomoc z akýchkoľvek dôvodov zanikla bez toho, aby sa o postavení týchto osôb definitívne rozhodlo podľa platných uznesení Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov, vzťahujú sa na ne *ipso facto* ustanovenia tohto dohovoru.“

Uzmierovacia komisia Organizácie Spojených národov pre Palestínu

6 Uzmierovacia komisia Organizácie Spojených národov pre Palestínu (UNCCP) bola zriadená rezolúciou Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov č. 194 (III) z 11. decembra 1948. Podľa odseku 11 tejto rezolúcie Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov:

„*Rozhodlo*, že je potrebné umožniť utečencom, ktorí si to želajú, vrátiť sa čo najskôr do svojich domovov a žiť v mieri so susedmi a že sa musí poskytnúť náhrada škody za majetok tých, ktorí sa rozhodnú nevrátiť do svojich domovov a za akýkoľvek stratený alebo poškodený majetok, keď podľa zásad medzinárodného práva alebo ekvity táto strata alebo škoda musí byť nahradená vládami alebo príslušnými orgánmi;

Poveruje [UNCCP], aby uľahčila návrat do vlasti, opätovné usadenie sa a ekonomické a sociálne pozdvihnutie sa utečencov, ako aj úhradu náhrady škody a aby bola v úzkom kontakte s riaditeľom Úradu Organizácie Spojených národov pre pomoc palestínskym utečencom a prostredníctvom neho s príslušnými orgánmi a organizáciami Organizácie Spojených národov.“

Úrad Organizácie Spojených národov pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov na Blízkom východe

- 7 Rezolúciou č. 302 (IV) Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov z 8. decembra 1949 bol zriadený Úrad Organizácie Spojených národov pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov na Blízkom východe (UNRWA). Jeho mandát bol pravidelne obnovovaný a jeho súčasný mandát skončí 30. júna 2011. Oblasť pôsobenia UNRWA zahŕňa Libanon, Sýrsku arabskú republiku, Jordánsko, Západný breh (vrátane Východného Jeruzalemu) a Pásmo Gazy.

- 8 Podľa odseku 20 rezolúcie č. 302 (IV) Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov:

„*Poveruje* [UNRWA], aby sa zosúladiła s [UNCCP] tak, aby jeden alebo druhý mohli lepšie spĺňať svoje príslušné úlohy, najmä pokiaľ ide o odsek 11 rezolúcie č. 194 (III), prijatej Valným zhromaždením 11. decembra 1948.“

- 9 V súlade s odsekom 6 rezolúcie č. 2252 (ES-V) Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov zo 4. júla 1967 táto rezolúcia:

„*Schvaľuje...* úsilie vynaložené generálnym komisárom [UNRWA] poskytovať humanitárnu pomoc v čo najväčšej možnej miere, a to urgentne a dočasne, iným osobám v oblasti, ktoré sú v súčasnosti vystahované a v dôsledku nedávneho vojnového stavu nevyhnutne potrebujú okamžitú pomoc.“

- 10 Podľa odsekov 1 až 3 rezolúcie č. 63/91 Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov z 5. decembra 2008 toto valné zhromaždenie:

„1. *S poľutovaním konštatuje*, že ešte nedošlo ani k navráteniu, ani k náhrade škody utečencom, tak ako stanovuje odsek 11 rezolúcie OSN č. 194 (III) a že z tohto dôvodu je situácia palestínskych utečencov stále predmetom veľkých obáv a títo utečenci naďalej potrebujú pomoc na uspokojenie svojich základných potrieb, pokiaľ ide o zdravie, vzdelávanie a živobytie;

2. *S poľutovaním tiež konštatuje*, že [UNCCP] nemohol nájsť prostriedok na dosiahnutie pokroku pri uplatňovaní odseku 11 rezolúcie č. 194 (III) a znova žiada [UNCCP], aby pokračoval v úsilí v tomto zmysle a informoval ho v tejto veci podľa potreby, najneskôr však do 1. septembra 2009;

3. *Potvrďzuje* potrebu pokračovať v práci [UNRWA], ako aj dôležitosť jej činností, ktoré musia byť vykonávané bez prekážok a služieb pre blaho a humánny rozvoj utečencov z Palestíny a stabilitu regiónu, pričom sa očakáva spravodlivé urovnávanie otázky utečencov z Palestíny.“

Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov

- 11 Podľa odseku 7 písm. c) prílohy rezolúcie č. 428 (V) Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov zo 14. decembra 1950 o štatúte Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (UNHCR) mandát Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov, tak ako je definovaný v uvedenom štatúte, sa „nevzťahuje na osobu, ktorá prijíma ochranu a pomoc iných orgánov alebo organizácii Organizácie spojených národov“.

Právna úprava Únie

- 12 Odôvodnenia č. 2 a 3 smernice uvádzajú:

„(2) Európska Rada na svojom osobitnom zasadnutí v Tampere dňa 15. a 16. októbra 1999 súhlasila s postupom na vytvorenie spoločného európskeho azylového systému na základe plného a komplexného uplatňovania Ženevského dohovoru... potvrdzujúc tak zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia a zaistujúc, aby nebol nikto opätovne vystavený prenasledovaniu.

- (3) Ženevský dohovor... poskytuj[e] základný kameň pre medzinárodný právny režim na ochranu utečencov.“

- 13 Podľa odôvodnenia č. 6 smernice:

„Hlavným cieľom tejto smernice je na jednej strane zaistiť, aby členské štáty uplatňovali spoločné kritériá pre identifikáciu osôb, ktoré skutočne potrebujú medzinárodnú ochranu a na druhej strane zaistiť, aby bola k dispozícii minimálna úroveň výhod pre tieto osoby vo všetkých členských štátoch.“

- 14 Podľa odôvodnenia č. 10 smernice:

„Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznávané najmä Chartou základných práv Európskej únie. Táto smernica sa snaží predovšetkým o zaistenie plného rešpektovania ľudskej dôstojnosti a práva na azyl žiadateľov o azyl a ich správdzajúcich rodinných príslušníkov.“

- 15 Odôvodnenia č. 16 a 17 smernice znejú takto:

„(16) Mali by sa stanoviť minimálne pravidlá pre definíciu a obsah postavenia utečenca s cieľom usmernenia príslušných vnútroštátnych orgánov členských štátov pri uplatňovaní Ženevského dohovoru.“

(17) Potrebné je zaviesť spoločné kritériá pre uznanie žiadateľov o azyl ako utečencov v zmysle článku 1 Ženevského dohovoru.“

16 V súlade s článkom 2 písm. c) až e) smernice na účely tejto smernice:

- „c) ‚utečenec‘ znamená štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, politických dôvodov, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny; alebo osobu bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu z dôvodov ako je uvedené vyššie alebo ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť a na ktorú sa neuplatňuje článok 12;
- d) ‚postavenie utečenca‘ znamená uznanie členským štátom štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva za utečenca;
- e) ‚osoba oprávnená na doplnkovú ochranu‘ znamená štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátneho občianstva, ktorá nie je oprávnená ako utečenec, ale vzhľadom, ku ktorej boli preukázané podstatné dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba v prípade, ak by bola vrátená do svojej krajiny pôvodu alebo v prípade osoby bez štátneho občianstva do krajiny svojho doterajšieho pobytu, čelila by reálnemu riziku utrpenia vážneho bezprávia, ako je definované v článku 15 a na ktorú sa neuplatňuje článok 17 odsek 1 a 2 a nemôže prijať alebo v dôsledku takéhoto rizika odmieta ochranu tejto krajiny“.

- 17 Články 13 a 18 smernice stanovujú, že členské štáty priznajú postavenie utečenca alebo doplnkovú ochranu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý spĺňa požiadavky stanovené v kapitolách II a III alebo v kapitolách II a V tejto smernice.
- 18 Článok 12 ods. 1 písm. a) smernice nazvaný „Vylúčenie“, ktorý sa nachádza v kapitole III smernice upravujúcej podmienky oprávnenia získania postavenia utečenca, stanovuje:

„Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva je vylúčená z postavenia utečenca, ak:

- a) spadá do rozsahu článku 1 D Ženevského dohovoru, týkajúceho sa ochrany alebo pomoci od orgánov alebo agentúr Organizácie Spojených národov iných ako Úradu Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov. Ak takáto ochrana alebo pomoc z akéhokoľvek dôvodu zanikla bez toho, aby sa o postavení týchto osôb definitívne rozhodlo v súlade s príslušnými uzneseniami Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov, tieto osoby budú oprávnené *ipso facto* na výhody z ustanovení tejto smernice.“

- 19 Podľa článku 13 smernice:

„Členské štáty priznajú postavenie utečenca štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva, ktorá je oprávnená ako utečenec v súlade s kapitolami II a III.“

- 20 Článok 21 ods. 1 smernice, ktorý sa nachádza v kapitole VII tejto smernice, nazvanej „Obsah medzinárodnej ochrany“, stanovuje:

„Členské štáty rešpektujú zásadu nevyhostenia v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami.“

- 21 V zmysle článkov 38 a 39 smernica nadobudla účinnosť 20. októbra 2004 a do vnútroštátnych právnych poriadkov mala byť prebratá do 10. októbra 2006.

Vnútroštátna právna úprava

- 22 § 3 ods. 1 zákona č. CXXXIX z roku 1997 o práve na azyl [*Magyar Közlöny* 1997/112 (XII.15.)], ďalej len „zákon o práve na azyl“], stanovuje:

„S výnimkou prípadu stanoveného v § 4 orgán pre utečencov priznáva postavenie utečenca na žiadosť cudzincovi, ktorý dokáže alebo presvedčivým spôsobom preukáže, že sa na neho vzťahujú ustanovenia Ženevského dohovoru podľa článku 1 A a článku 1 B ods. 1 písm. b) tohto dohovoru a podľa článku 1 ods. 2 a 3 protokolu.“

- 23 V súlade s § 38 ods. 2 zákona o práve na azyl príslušný orgán v rozhodnutí o zamietnutí žiadosti o azyl konštatuje existenciu alebo neexistenciu zákazu vrátenia a vyhostenia.

- 24 § 51 ods. 1 zákona č. II z roku 2007 o vstupe a pobyte štátnych príslušníkov tretích krajín [a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény, *Magyar Közlöny* 2007/1 (I.5.)] stanovuje:

„Štátni príslušníci tretích krajín nemôžu byť vrátení alebo vyhostení na územie krajiny, ktorá nie je považovaná za bezpečnú krajinu pôvodu alebo bezpečnú tretiu krajinu pre dotknuté osoby, najmä ak by boli vystavené riziku prenasledovania z dôvodu rasovej alebo náboženskej príslušnosti, z dôvodov štátnej príslušnosti alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine, ani na územie alebo na hranicu krajiny, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že vyhostení štátni príslušníci tretích krajín by mohli byť vystavení mučeniu alebo krutému, nehumánnemu alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 25 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že N. Bolbol po tom, ako opustila Pásmo Gazy spolu s manželom, 10. januára 2007 vstúpila na základe víza do Maďarska. Následne dostala od imigračného orgánu povolenie na pobyt.
- 26 Dňa 21. júna 2007 N. Bolbol podala na BAH žiadosť o azyl pre prípad, že by jej povolenie na pobyt nebolo predĺžené, pričom sa odvolávala na situáciu neistoty, ktorá pretrvávala v Pásme Gazy z dôvodu každodenných zrážok medzi hnutiami Fatah a Hamas. N. Bolbol založila svoju žiadosť na článku 1 D druhej vete Ženevského dohovoru, pričom sa odvolávala na svoju situáciu Palestínčanky bývajúcej mimo zóny činnosti UNRWA. Spomedzi členov rodiny iba jej otec zostal v Pásme Gazy.

- 27 Podľa rozhodnutia vnútroštátneho súdu N. Bolbol nevyužívala ochranu a pomoc zo strany UNRWA. Dotknutá osoba však tvrdí, že ju mohla využívať, pričom na podporu svojho tvrdenia sa odvoláva na existenciu registračného preukazu UNRWA vystaveného na priezvisko bratrancov jej otca. Žalovaný vo veci samej spochybňuje rodinnú väzbu, na ktorú sa odvoláva N. Bolbol, keďže neexistuje žiadny dokument, ktorý by to preukazoval. Okrem toho napriek krokom podniknutým zo strany BAH voči UNRWA táto nebola schopná potvrdiť právo N. Bolbol na registráciu v UNRWA na základe jej rodinných väzieb.
- 28 Rozhodnutím zo 14. septembra 2007 žalovaný vo veci samej zamietol žiadosť o azyl podanú N. Bolbolovou, pričom konštatoval, že sa na ňu nemôže uplatniť opatrenie vrátenia alebo vyhostenia.
- 29 Zamietnutie žiadosti o azyl podanej N. Bolbolovou sa zakladá na § 3 ods. 1 zákona o práve na azyl. Podľa odôvodnenia rozhodnutia o zamietnutí článok 1 D druhá veta Ženevského dohovoru nestanovuje bezpodmienečné postavenia utečenca, ale vymedzuje kategóriu osôb, na ktorú sa vzťahujú ustanovenia tohto dohovoru. Z toho vyplýva, že Palestínčania musia mať možnosť prístupu ku konaniu, ktoré umožňuje získať postavenie utečenca a že je potrebné overiť, či zodpovedajú pojmu „utečenec“ v zmysle článku 1 A uvedeného dohovoru. Podľa toho istého rozhodnutia postavenie utečenca nemožno priznať N. Bolbolovej, keďže článok 1 A Ženevského dohovoru sa na ňu nevzťahuje, lebo neopustila štát svojho pôvodu v dôsledku prenasledovania z dôvodu príslušnosti k rase alebo náboženstvu, štátnej príslušnosti alebo z politických dôvodov.

- 30 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že na N. Bolbolovú sa vzťahuje zákaz vrátenia alebo vyhostenia založený na § 38 zákona o práve na azyl a § 51 ods. 1 zákona č. II z roku 2007 o vstupe a pobyte, keďže umožnenie opätovného vstupu Palestínčanov závisí od dobrej vôle izraelských orgánov a N. Bolbol by bola vystavená mučeniu alebo neludskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu v Pásme Gazy z dôvodu tam pretrvávajúcej kritickej situácie.
- 31 N. Bolbol navrhla vnútroštátnemu súdu, aby zmenil zamietavé rozhodnutie BAH tak, že jej prizná postavenie utečenca na základe článku 1 D druhej vety Ženevského dohovoru, ktorý podľa nej predstavuje samostatný titul na účely priznania postavenia utečenca. Keďže sú teda podmienky stanovené týmto ustanovením splnené, má právo, aby jej bolo priznané postavenie utečenca bez ohľadu na to, či je takisto považovaná za utečenca v zmysle článku 1 A Ženevského dohovoru. Podľa N. Bolbolovej funkciou uvedeného článku 1 D je upresniť, že ak zaregistrovaná osoba alebo osoba, ktorá môže byť zaregistrovaná v UNRWA býva z akéhokoľvek dôvodu mimo zóny činnosti UNRWA a z vážnych dôvodov nemožno od nej očakávať, že sa tam vráti, zmluvné štáty Ženevského dohovoru by jej mali automaticky priznať postavenie utečenca. Vzhľadom na to, že z dôvodu rodinných väzieb zo strany jej otca mohla byť zaregistrovaná v UNRWA, ale býva v Maďarsku, čo je mimo zóny činnosti UNRWA, malo by jej byť postavenie utečenca priznané bez ďalšieho skúmania.
- 32 Žalovaný vo veci samej navrhuje zamietnuť žalobu, pričom tvrdí, že návrh N. Bolbolovej s cieľom získať postavenie utečenca je nedôvodný, keďže dotknutá osoba neopustila svoju krajinu pre jeden z dôvodov uvedených v článku 1 A Ženevského dohovoru a že článok 1 D nie je automatickým právnym titulom na priznanie postavenia utečenca, ale predstavuje iba ustanovenie týkajúce sa osobnej pôsobnosti tohto dohovoru. Preto Palestínčania môže získať toto postavenie, iba ak zodpovedajú definícii pojmu „utečenec“ uvedenej v článku 1 A uvedeného dohovoru, čo je potrebné overiť v každom jednotlivom prípade.

- 33 Vnútroštátny súd uvádza, že právna otázka vzniknutá vo veci samej musí byť riešená vzhľadom na článok 12 ods. 1 písm. a) smernice. Návrh vo veci samej bol podaný 21. júna 2007, čo je dátum, keď uvedený článok ešte nebol prebratý do maďarského právneho poriadku, v predmetnom prípade je teda potrebné uplatniť priamo ustanovenia práva Únie.
- 34 Podľa vnútroštátneho súdu článok 1 D Ženevského dohovoru môže byť vykladaný viacerými spôsobmi. V októbri 2002 Vysoký komisár Organizácie Spojených národov pre utečencov vydal usmernenie týkajúce sa „uplatniteľnosti článku 1 D Ženevského dohovoru na palestínskych utečencov“. Toto usmernenie však neposkytuje dostatočne jasné a jednoznačné informácie na zabezpečenie jednotného uplatnenia tohto ustanovenia voči Palestínčanom. Keďže smernica zahŕňa odkaz na uvedený článok 1 D, Súdny dvor má právo objasniť jeho význam.
- 35 Za týchto podmienok Fővárosi Bíróság (súd v Budapešti) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„Na účely uplatnenia článku 12 ods. 1 písm. a) smernice Rady 2004/83/ES:

1. Možno sa domnievať, že osobe je poskytovaná ochrana a pomoc zo strany agentúry Organizácie Spojených národov len na základe skutočnosti, že daná osoba má právo na túto ochranu alebo na túto pomoc, alebo je potrebné, aby táto osoba skutočne využila túto ochranu alebo túto pomoc?

2. Je predpokladom zániku ochrany alebo pomoci zo strany agentúry pobyt osoby mimo oblasť činnosti agentúry, skončenie činnosti agentúry, koniec možnosti využívať ochranu alebo pomoc zo strany tejto agentúry, alebo ide o objektívnu prekážku, z dôvodu ktorej osoba, ktorá má právo na ochranu alebo pomoc, ich nemôže využívať?

3. Zahŕňajú výhody vyplývajúce z ustanovení tejto smernice priznanie postavenia utečenca alebo priznanie jednej alebo druhej formy ochrany v rámci pôsobnosti smernice (priznanie postavenia utečenca a poskytnutie subsidiárnej ochrany) podľa voľby členského štátu, alebo [to neimplikuje poskytnutie] žiadn[ej] z týchto foriem ochrany... automaticky a znamená to len, že [dotknuté] osoby patria do osobnej pôsobnosti smernice?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné pripomienky

- ³⁶ Smernica bola prijatá najmä na základe článku 63 prvého odseku bodu 1 písm. c) ES, ktorý Radu Európskej únie poveril prijatím opatrení v oblasti azylu v súlade so Ženevským dohovorom a inými príslušnými zmluvami v oblasti minimálnych pravidiel týkajúcich sa podmienok, ktoré musia splniť štátni príslušníci tretích krajín, aby im bolo priznané postavenie utečenca.

- 37 Z odôvodnení č. 3, 16 a 17 smernice vyplýva, že Ženevský dohovor predstavuje základný kameň medzinárodného právneho režimu ochrany utečencov a že ustanovenia smernice, ktoré sa týkajú podmienok priznania postavenia utečenca, ako aj obsahu tohto postavenia, boli prijaté s cieľom pomôcť príslušným orgánom členských štátov pri uplatňovaní tohto dohovoru, opierajúc sa o spoločné pojmy a kritériá (pozri rozsudok z 2. marca 2010, Salahadin Abdulla a i., C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, Zb. s. I-1493, bod 52).
- 38 Ustanovenia smernice je preto potrebné vykladať s ohľadom na jej systematiku a účel, pri súčasnom rešpektovaní Ženevského dohovoru a iných relevantných zmlúv, na ktoré odkazuje článok 63 prvý odsek bod 1 ES. Ako vyplýva z odôvodnenia č. 10 smernice, tento výklad musí rešpektovať základné práva, ako aj zásady uznané najmä Chartou základných práv Európskej únie (rozsudok Salahadin Abdulla a i., už citovaný, body 53 a 54).

O prvej otázke

- 39 Vnútroštátny súd sa svojou prvou otázkou pýta, či je na účely uplatnenia článku 12 ods. 1 písm. a) prvej vety smernice osobe poskytovaná ochrana alebo pomoc zo strany agentúry Organizácie Spojených národov, iného ako UNHCR, len na základe skutočnosti, že táto osoba má právo na túto ochranu alebo na túto pomoc, alebo je potrebné, aby táto osoba skutočne využila túto ochranu alebo túto pomoc.

- 40 Najprv je potrebné pripomenúť, že v rámci prejudiciálneho konania prináleží vnútroštátnemu súdu, aby zistil skutkové okolnosti.
- 41 Ako bolo uvedené v bode 27 tohto rozsudku, N. Bobol nevyužívala ochranu alebo pomoc UNRWA.
- 42 Podľa článku 12 ods. 1 písm. a) prvej vety smernice, ktorá sa nachádza v jej kapitole III týkajúcej sa podmienok vyžadovaných na účely priznania postavenia utečenca, štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva nemožno priznať postavenie utečenca, „spadá do rozsahu článku 1 D Ženevského dohovoru, týkajúceho sa ochrany alebo pomoci od orgánov alebo agentúr Organizácie Spojených národov iných ako Úradu Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov“.
- 43 Článok 1 D Ženevského dohovoru uvádza, že sa nevzťahuje na „osoby, ktoré v súčasnosti majú ochranu alebo pomoc“ zo strany takéhoto orgánu alebo odbornej organizácie Organizácie Spojených národov.
- 44 Je nesporné, že UNRWA predstavuje jeden z orgánov a agentúr Organizácie Spojených národov, ktoré sú odlišné od UNHCR a na ktoré odkazuje článok 12 ods. 1 písm. a) smernice a článok 1 D Ženevského dohovoru, pričom ako vyplýva najmä z návrhu smernice Rady predloženého Komisiou 12. septembra 2001 [KOM(2001) 510 v konečnom znení], tento posledný uvedený článok vznikol práve vzhľadom na osobitnú situáciu utečencov z Palestíny, ktorým sa poskytuje pomoc alebo ochrana zo strany UNRWA.

- 45 Ako poznamenala generálna advokátka v bodoch 12 a 13 svojich návrhov, z „Konsolidovaných inštrukcií na účely spôsobilosti a registrácie“ („Consolidated Eligibility and Registration Instructions“, ďalej len „CERI“) vydaných UNRWA, ktorých v súčasnosti uplatniteľné znenie bolo prijaté v priebehu roka 2009, vyplýva, že hoci sa pojem „palestínsky utečenec“ vzťahuje na účely UNRWA na všetky „osoby, ktoré v rámci obdobia od 1. júna 1946 do 15. mája 1948 mali trvalý pobyt v Palestíne a ktoré v dôsledku konfliktu v roku 1948 stratili domov a prostriedky na živobytie“ (bod III.A.1 CERI), iné osoby môžu takisto využívať pomoc alebo ochranu UNRWA. Medzi tieto posledné uvedené osoby patria „neregistrované osoby vystahované v dôsledku udalostí v roku 1967 a následného vojnového stavu“ [bod III.B CERI; pozri tiež najmä odsek 6 rezolúcie Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov č. 2252 (ES-V) zo 4. júla 1967].
- 46 Za týchto okolností nemožno automaticky vylúčiť, že osoba, akou je N. Bolbol, ktorá nie je zaregistrovaná v UNRWA, môže patriť medzi osoby zahrnuté do článku 1 D Ženevského dohovoru, a preto aj článku 12 ods. 1 písm. a) prvej vety smernice.
- 47 Pokiaľ ide o zahrnutie osôb premiestnených v dôsledku vojny v roku 1967 do pôsobnosti článku 1 D Ženevského dohovoru, nemožno tvrdiť na rozdiel od teórie zastávanej vládou Spojeného kráľovstva, že tento článok 1 D Ženevského dohovoru, a teda aj článok 12 ods. 1 písm. a) smernice sa týka iba palestínskych utečencov, ktorí sa nimi stali z dôvodu konfliktu v roku 1948 a ktorí využívali pomoc alebo ochranu UNRWA v čase uzavretia Ženevského dohovoru v pôvodnom znení v roku 1951.
- 48 Pôvodné znenie Ženevského dohovoru z roku 1951 bolo totiž zmenené protokolom z 31. januára 1967, ktorý sa týkal postavenia utečencov práve s cieľom umožniť evolutívny výklad uvedeného dohovoru a zohľadniť nové kategórie utečencov, iných ako sú tí, ktorí sa nimi stali v dôsledku „udalostí pred 1. januárom 1951“.

- 49 Preto s cieľom posúdiť, či sa na osobu, akou je N. Bolbol, vzťahuje článok 12 ods. 1 písm. a) prvá veta smernice, je potrebné preveriť, ako to žiada vnútroštátny súd, či postačuje konštatovať, že takáto osoba môže využívať pomoc poskytovanú UNRWA alebo je potrebné preukázať, že naozaj využila túto pomoc.
- 50 Článok 1 D Ženevského dohovoru, na ktorý odkazuje článok 12 ods. 1 písm. a) smernice, sa obmedzuje len na to, že vylučuje z pôsobnosti uvedeného dohovoru osoby, ktoré „v súčasnosti majú“ ochranu alebo pomoc zo strany orgánov alebo odborných organizácií Organizácie Spojených národov iných ako UNHCR.
- 51 Z jasného znenia článku 1 D Ženevského dohovoru vyplýva, že v ňom uvedená klauzula o vylúčení z postavenia utečenca sa vzťahuje iba na osoby, ktoré naozaj využívali pomoc poskytovanú UNRWA, a je potrebné ju ako takú vykladať doslovne, čiže nemôže sa týkať takisto osôb, ktoré sú alebo boli oprávnené využívať ochranu alebo pomoc tohto orgánu.
- 52 Hoci registrácia v UNRWA je dostatočným dôkazom o skutočnom využívaní pomoci poskytovanej UNRWA, v bode 45 tohto rozsudku bolo uvedené, že takúto pomoc možno poskytovať aj v prípade neexistencie takéhoto zaregistrovania, pričom v takom prípade sa musí umožniť príjemcovi, aby o tom poskytol dôkaz akýmkoľvek iným spôsobom.

- 53 Za týchto podmienok je potrebné odpovedať na prvú položenú otázku tak, že na účely uplatnenia článku 12 ods. 1 písm. a) prvej vety smernice 2004/83 osoba využíva ochranu alebo pomoc agentúry Organizácie Spojených národov, inej ako je UNHCR, vtedy, keď táto osoba naozaj využíva túto ochranu alebo túto pomoc.
- 54 Je potrebné dodať, že osoby, ktoré v skutočnosti nevyužili ochranu alebo pomoc zo strany UNRWA predtým, ako podali žiadosť o priznanie postavenia utečenca, môžu v každom prípade požiadať o preskúmanie tejto žiadosti na základe článku 2 písm. c) smernice.

O druhej a tretej otázke

- 55 Ako bolo uvedené v bode 41 tohto rozsudku, N. Bolbol nevyužila ochranu alebo pomoc UNRWA.
- 56 Za týchto okolností vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na ostatné položené otázky.

O trovách

- 57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Na účely uplatnenia článku 12 ods. 1 písm. a) prvej vety smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany, osoba využíva ochranu alebo pomoc agentúry Organizácie Spojených národov, inej ako je Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov, vtedy, keď táto osoba naozaj využíva túto ochranu alebo túto pomoc.

Podpisy